

برخورد اطمینان بخش با معضله‌های اخلاقی

حسابدار حرفه‌ای بودن، به چیزی بسیار بیشتر از صلاحیت حرفه‌ای در مسائل فنی، نیاز دارد. کنشها و بی‌کنشیه‌های حسابداران، چه در کسب‌وکار شاغل باشند و چه در مشاوره یا حسابرسی، بر تصمیمها و اقدام دیگران اثر گذاشته و رفتار اخلاقی سازمانها و جوامع را شکل می‌دهد. حسابداری مانند سایر حرفه‌ها، به‌واقع یک حرفه اجتماعی و اخلاقی است.

برای این‌که حسابدار، مشاوره مورداعتماد یا شریک تجاری باشد، اخلاق حرفه‌ای یک نیاز بنیادی است. درستکاری حرفه‌ای باید با توجه به اعتباربخشیدن به تصمیم‌گیری و ایمن‌سازی منافع ذینفعان، ارزشگذاری شود. انجام کار درست، به‌اندازه داشتن تخصص فنی اهمیت دارد. در همین راستا، حسابداران شاغل در کسب‌وکار باید آگاه باشند که چگونه بر فرهنگ اخلاقی کسب‌وکار اثر می‌گذارند. **سازمانهای حسابداری حرفه‌ای**^۱ باید به‌طور نوآورانه‌ای بیاندیشند که چگونه از حسابداران در انجام مسئولیت‌های اخلاقی خود پشتیبانی کنند.

واقعیت این است که گرفتن تصمیم درست، اغلب آسان نیست. تعداد کمی از معضله‌های اخلاقی سیاه یا سفید هستند، و بسیاری از این معضله‌ها ممکن است دیدگاه‌ها و انتخاب‌های متفاوتی را دربر بگیرد. در کسب‌وکار، گرفتن یک تصمیم به‌نفع یک گروه از ذینفعان، ممکن است بعضی اوقات خلاف منافع دیگران باشد. به‌طور معمول، ملاحظه‌های اخلاقی مهمی وجود دارند که باید در نظر گرفته شوند؛ مانند ارتباط با محیط طبیعی، یا چگونگی توزیع ارزش.

حسابداران شاغل در کسب‌وکار و در بخش عمومی، به‌طور متناوب با گستره‌ای از معضله‌های اخلاقی روبرو می‌شوند. شناسایی و مبارزه بی‌درنگ با معضله‌ها، قسمت درخور توجهی از حرفه‌ای بودن است. در نتیجه، اهمیت دارد که حرفه پشتیبانی بی‌درنگ برای حسابداران فراهم کند تا در افزایش آگاهی اخلاقی، صلاحیت و شجاعت، به آنها کمک کند.

انجمن سلطنتی حسابداران رسمی هلند^۲ (NBA) با آگاهی از این که اعضایش در رویه‌های کار روزانه خود با چالشها و پرسشهای اخلاقی روبرو می‌شوند، از **مدل هدایت اخلاقی**^۳ استفاده می‌کند که به‌وسیله **دانشگاه کسب‌وکار ناینرود**^۴ در بروکلین تهیه شده است. این مدل رویکردی است کنشمند که از شش پرسش مهم و مراحل تشکیل شده که در یک مجموعه گروهی به آنها پرداخته می‌شود و به حسابداران در انعکاس مسائلی که در کار برخورد می‌کنند، کمک می‌کند.

در نظر گرفته شود)، و گزینه‌هایی که آنها زیر نظر دارند یا ندارند.

۲- کدام ذینفعان زیر تاثیر قرار می‌گیرند؟

بررسی همه طرفها، افراد و سازمانهای درگیر که حقوق یا منافعی از این تصمیم تاثیر می‌پذیرد.

۳- مقررات حرفه، کسب‌وکار یا آیین اصول اخلاقی

راهبری یا دیگر قوانین و مقررات الزام‌آور چه می‌گویند؟ چند چارچوب مرجع وجود دارد که شاید در شکل‌دهی به قضاوت و تصمیم‌گیری سودمند باشند؛ شامل:

• آیین بین‌المللی اصول اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران

حرفه‌ای^۶ (شامل استانداردهای بین‌المللی استقلال) که

به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای

برای حسابداران (IESBA) تهیه شده، یا همان آیین

اصول اخلاقی مربوط به سازمان عضو فدراسیون بین‌المللی

حسابداران (IFAC)، باید یک نقطه مرجع اولیه باشد. پنج

اصل آیین باید هم‌تراز با هر تدبیر ایمن‌ساز مشخصی که ممکن

است به‌کار بسته شود، در نظر گرفته شود. تدابیر ایمن‌ساز،

اقدامی هستند که حسابدار ممکن است انجام دهد، چه فردی

و چه همراه با دیگران، تا مخاطره‌های رعایت‌نشده اصول

بنیادی را تا سطح پذیرفتنی کاهش دهد. همه مخاطره‌ها را

نمی‌توان با به‌کارگیری تدابیر ایمن‌ساز حل و فصل کرد.

• آیین اصول راهبری و ارزشهای سازمان؛ بسیاری از سازمانها

دارای آیین اصول راهبری یا اخلاقی کارکنان هستند.

• قوانین و مقررات مربوطی که باید در نظر گرفته شوند، شامل

قوانین موردی و رهنمود (حتی اگر یک اقدام اعتبار قانونی

داشته باشد، به‌ضرورت چنین معنی نمی‌دهد که از نظر اخلاقی

درست است؛ از همین رو، رویکردی که این مدل بر آن متمرکز

است، بر پایه ارزیابی اخلاقی بنا شده است).

• آیین‌های به‌دست آمده از بهروشه‌ها مانند آیین راهبری شرکتی

یا آیین هیئت مدیره.

۴- چه استدلال‌هایی می‌توان برای تصمیم‌های ممکن و

روشهای اقدام جایگزین ارائه کرد؟

برای برقراری یک وضعیت، انجام‌دادن یا انجام‌ندادن یک

کار، باید بتوانیم استدلال‌هایی ارائه کنیم که برای قانع‌کردن

دیگران به‌اندازه کافی قوی باشند. همچنین باید هر استدلالی

را که ممکن است برخلاف وضعیت مطرح شود، در نظر

چارچوبی برای دوراندیشی اخلاقی

مدل هدایت اخلاقی، یک چارچوب کاربردی و ساده است که به

مردم کمک می‌کند تا تصمیم بگیرند در موقعیتهایی که ملزم به

انجام ارزیابی اخلاقی هستند، چه کنند و چه نکنند. این رویکرد

به این منظور طراحی شده تا در موقعیتهای روزمره، و همچنین

در به‌کارگیری حرفه‌ای‌گری، یادگیری و خودبهبودی، کمک کند.

این مدل براساس نظارت همپیشگان^۵ تهیه شده، که

بدین معنی است که گفتگو در گروه، عامل مهمی برای توسعه

دوراندیشی اخلاقی و تعامل اثربخش با مسائل اخلاقی

است. مشارکت با دیگران با کمک به دیدن یک مسئله از

دیدگاه‌های مختلف، به‌احتمال زیاد به بهبود تفکر اخلاقی

فرد کمک می‌کند. سازمان حسابداری حرفه‌ای ممکن است

با فراهم‌کردن کارگاه‌ها یا جلسه‌های گروهی که با شرکت

اعضا برگزار می‌شود، یا با استفاده از مدل یادشده به‌عنوان

ابزاری برای کمک به شکل‌دادن به گفتگو از طریق خط تلفنی

پشتیبان، این رویکرد را فعال کند.

به‌طور جایگزین، حسابدار شاغل در کسب‌وکار ممکن است

یک گروه کوچک از همکاران مورداستناد تشکیل دهد تا برای

او عبور از مراحل و پرداختن به پرسشها تا زمان دستیابی به

نتیجه‌گیری یا تصمیم، آسانتر شود. گروهی متشکل از پنج تا

هشت شرکت‌کننده همپیش‌ه، به‌طور کلی بهترین شکل برای

انجام این کار است.

نقش شرکت‌کنندگان این است که هنگام بررسی شش

پرسش، نگرشها و دیدگاه‌های خود نسبت به مسئله را ارائه

دهند. انجام این کار به توسعه راه‌های متفاوت برای تفکر

درباره مسئله و راه‌های جایگزین رفتار کمک کرده، و در نهایت

به فرد کمک می‌کند تا به یک تصمیم یا کنش دست یابد.

شش مرحله مهم در مدل هدایت اخلاقی

۱- برای گرفتن یک تصمیم، به چه چیزی نیاز داریم؟

این موضوع شامل بیان ماهیت و مفهوم معضل است، شامل این

که چرا این مورد برای فرد درگیر، معضل است. مهم است که

معضل را از دیدگاه شخصی توصیف کنیم؛ با بیان این‌که فرد چه

اقدامی برای انجام‌دادن یا انجام‌ندادن در نظر دارد (انجام‌دادن

بعضی اقدام ممکن است در موارد مشخص، به‌عنوان یک اقدام

تعداد کمی
از معضله‌های اخلاقی
سیاه یا سفید
هستند

یک جنبه مهم از این مدل این است که از نظر فرهنگی بی‌طرف است؛ اگرچه، تصمیم‌ها و کنش‌های نهایی یک حسابدار ممکن است زیر تاثیر هنجارهای فرهنگی و اجتماعی قرار گیرد. این ممکن است منجر به این نتیجه‌گیری شود که یک موقعیت اخلاقی «پذیرفتنی» است؛ اگرچه از نظر اخلاقی محتاطانه نباشد. در نتیجه، آموزش اخلاقی برای حسابداران باید به‌طور روشن در نظر بگیرد که چگونه با ملاحظه‌های فرهنگی و هنجارهای اجتماعی تعامل داشته باشد، از آنجا که آنها ممکن است مانع توانایی حسابداران در انجام وظیفه اخلاقی باشد.

باز خورد شما اهمیت دارد!

پانوشتها:

- 1- Professional Accounting Organizations (PAOs)
- 2- Royal Netherlands Institute of Chartered Accountants (NBA)
- 3- Moral Intersivision Model
- 4- Nyenrode Business University
- 5- Peer Supervision
- 6- The Code
- 7- Neutralization Techniques

منبع:

Erica Steenwijk, Stathis Gould, **Dealing with Ethical Dilemmas with Confidence**, IFAC.org, 2019

بگیریم. نکته اینجاست که نباید چنین استدلال‌های متقابلی را خنثی کنیم، بلکه باید نشان دهیم که آنها را در نظر داریم و بتوانیم در یک نتیجه‌گیری بیان کنیم که در نظر داریم چگونه حق این استدلال‌های متقابل را ادا کنیم. سودمند خواهد بود اگر استدلال‌های موافق و مخالف انجام یک مجموعه مشخص از اقدام را گردآوری کنیم. انجمن سلطنتی حسابداران رسمی هلند از مدل موئل کپتین (Muel Kapteijn) برای فنون بی‌طرفی^۷ استفاده می‌کند تا بهانه‌های معمول برای دفاع از شرایط معینی را مشخص کند که ممکن است به‌واقع ملاحظه‌ها یا استدلال‌های بااهمیتی نباشند. بهانه‌های متداول یا «فنون بی‌طرفی» شامل موارد زیر است: تحریف واقعیتها (این واقعیت ندارد)، بی‌اثرکردن هنجار (این قطعی نیست)، مقصدانستن شرایط (این خارج از کنترل من است)، و پنهان شدن پشت دیگران (این نبود خودکنترلی است) یا (من به‌واقع در آن زمان فکر نمی‌کردم کار اشتباهی انجام می‌دهم).

۵- بعد از گفتگو درباره معضل با اعضای گروه و پاسخ به همه پرسش‌های بالا، نتیجه‌گیری من چیست؟

هنگامی که استدلال‌های موافق و مخالف تبادل و سنجیده شود، دستیابی به یک نتیجه‌گیری روشن ممکن شده و الزامی خواهد بود. مشخص کنید که کدام استدلال‌ها به نتیجه‌گیری جهت داده است. در نظر داشته باشید که آیا امکان شکل‌دهی به یک راه‌حل خلاقانه وجود دارد که به بیشترین تعداد ممکن استدلال‌ها، بها داده باشد.

در این مسیر، کاوش کنید که آیا راهی برای کاهش هرگونه پیامد منفی برای ذینفعان وجود دارد. پیامدها باید در فهرست استدلال‌هایی آورده شوند که بنا بر قضاوت، دارای اهمیت کمتری هستند.

۶- تصمیم یا اقدام فردی من چیست؟ آیا به‌واقع

می‌خواهم آن را انجام دهم؟

در پایان، مهم است که به این پرسش‌های مهم بپردازیم، «آیا می‌توانم پیامدهای تصمیم خود را تاب بیاورم؟» و «آیا می‌خواهم تصمیم خود را به‌انجام برسانم؟» پرسش نهایی این است که شما چه اقدامی می‌کردید اگر این موقعیت دارای دامنه عمومی بود، و این احتمال که اقدام شما در موقعیتی همراه با دقت نظر عمومی، متفاوت باشد.